

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού

Παιδιά με αναπηρίες στο σχολικό περιβάλλον

Β' έτος

Μαθητές με Νοητική Υστέρηση

Σοφία Μπάτσιου
Μάρτιος 2012

Σκοπός

- Να κατανοήσετε το πρόβλημα της νοητικής υστέρησης, τα χαρακτηριστικά των μαθητών με νοητική υστέρηση καθώς και τις μεθόδους που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε προκειμένου να διευκολύνετε τη συμμετοχή τους στο μάθημα της φυσικής αγωγής

Νοητική υστέρηση

- είναι η κατάσταση που χαρακτηρίζεται από
- σημαντικά υποβαθμισμένη νοητική λειτουργία (κάτω από το μέσο όρο), που εμφανίζεται κατά
- την περίοδο της ανάπτυξης και συνυπάρχει
 - με ελλείψεις στην ικανότητα προσαρμογής. (AAMR)

Νοημοσύνη :

- Είναι μια σύνθετη πνευματική διεργασία με την οποία το άτομο προσλαμβάνει, κατανοεί και αντιδρά σε κάθε είδους αισθητηριακά, κινητικά και γλωσσικά ερεθίσματα και προβλήματα. (Παρασκευόπουλος & Χαραλαμπίδης, 1974)
- Είναι η ενιαία **ικανότητα προσαρμογής** στους όρους και στις απαιτήσεις του περιβάλλοντος. Είναι αποτέλεσμα της συνεπίδρασης και συναίρεσης όλων των φυσικών και ψυχικών λειτουργιών του ατόμου

όροι

- **Νοητική σύγχυση:** κατάσταση κατά την οποία οι νοητικές λειτουργίες αλλοιώνονται σε ένα άτομο με φυσιολογική νοημοσύνη, υπό κανονικές συνθήκες.
- **Άνοια:** η προσβολή της νοημοσύνης με τρόπο μη αναστρέψιμο, μείωση των νοητικών ικανοτήτων.
- **Ιδιωτεία:** χαμηλή νοημοσύνη που οφείλεται στην προβληματική ανάπτυξή της

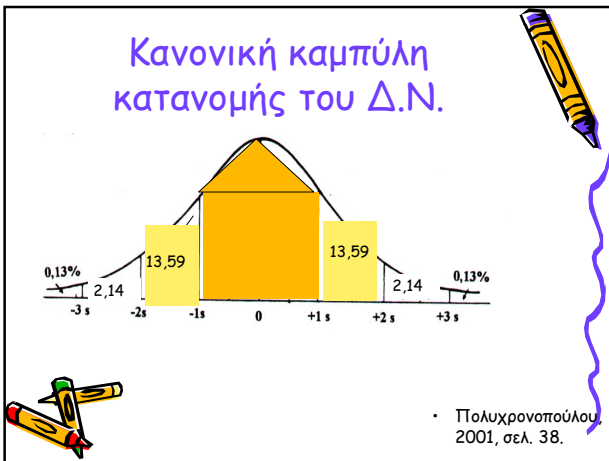
Νοητική ηλικία

δείχνει το επίπεδο ανάπτυξης της νοημοσύνης του ατόμου σε μία δεδομένη στιγμή.

Δείκτης νοημοσύνης (Νοητικό πηλίκιο)
δείκτης ανάπτυξης της νοημοσύνης

$$\Delta.N.= \frac{N.H.}{X.H.} \times 100$$

Νοητική υστέρηση

- από τα μεγαλύτερα κοινωνικά, οικονομικά και εθνικά προβλήματα υγείας των προηγμένων χωρών.
- 3% του γενικού πληθυσμού

Νοητική λειτουργία κάτω από το μέσο όρο ;

- Επίδοση σε **σταθμισμένο τεστ** μικρότερη από αυτή που πετυχαίνει το 96-98% των ατόμων ίδιας ηλικίας

Προσαρμοστική συμπεριφορά :

- Ικανότητα του ατόμου να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος
 - Ρυθμός ωρίμανσης
 - Μάθηση
 - Κοινωνική προσαρμογή

- Περίοδος ανάπτυξης :
Από τη στιγμή της σύλληψης μέχρι την ηλικία των 16 ή 18 χρόνων

Αιτιολογία νοητικής υστέρησης

- Γενετικοί - βιολογικοί παράγοντες
 - Χρωμοσωμικές διαταραχές
 - Μεταβολικές διαταραχές
- περιβαλλοντικοί παράγοντες
 - Ασυμφωνία Rhesus
 - Επιπλοκές κατά τον τοκετό
 - Μολυσματικές ασθένειες της μητέρας
 - Λήψη φαρμάκων
 - Ακτινοβολίες
 - Συναισθηματική ζωή μητέρας
 - Υποσιτισμός μητέρας- παιδιού

Κατηγοριοποίηση

- 23 συστήματα κατηγοριοποίησης
- Αίτια
- Σοβαρότητα κατάστασης (Δ.Ν.)
- Εικόνα συμπτωμάτων (σύνδρομα)

ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ χαρακτηρίζεται από μία ποικιλία σωματικών και νοητικών προβλημάτων που συνθέτουν μια κλινική εικόνα, τυπική του συγκεκριμένου προβλήματος, έτσι ώστε τούτο να αναγνωρίζεται σχετικά εύκολα.

Χρωμοσωμικές διαταραχές

• Σύνδρομο Down

- **Σύνδρομο Cat Cry** (5ο χρωμόσωμα -απουσία μέλους του χρωμοσώματος) Παραμόρφωση φωνητικών χορδών (κλάμα γάτας) Καρδιακά προβλήματα. Σοβαρή νοητική υστέρηση
- Το εύθραστο X σύνδρομο (Fragile X Syndrome)
- **Σύνδρομο Turner:** Γυναίκες (45, X) Ελαφρά – οριακή νοητική υστέρηση Χαμηλό ανάστημα, στήθος "πεταχτό",
 - σεξουαλική ανωριμότητα (στεριότητα) στενό μέτωπο
 - καρδιακά προβλήματα
- **Σύνδρομο Klinefelter**

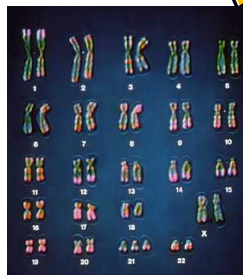

Down syndrome

Σύνδρομο Down

- Τρισωμία 21 (90-95%)
- Μετάθεση (γονείς φορείς)
- Μωσαϊκισμός (2-5%)
70-85% φυσιολογικά κύτταρα

Σύνδρομο Down- χαρακτηριστικά

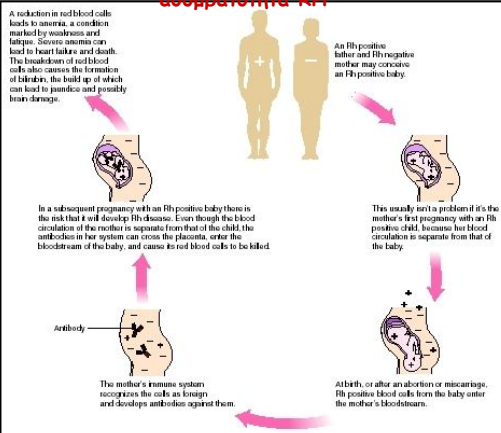

- Χαρακτηριστικό πρόσωπο...
- Βάρος και ύψος μικρό κατά τη γέννηση
- Χαμηλό ανάστημα
- Χέρια και πόδια κοντά και πλατιά
- Μειωμένος μυϊκός τόνος
- Προβλήματα με το καρδιοκυκλοφορικό (στενά και λεπτά αγγεία)

Σύνδρομο Down- εξέλιξη

- Ελαφρά- μέτρια νοητική υστέρηση
- Προβλήματα άρθρωσης
- Καλή μακροπρόθεσμη μνήμη
- Δεξιότητες αυτοεξυπηρέτησης
- Ήσυχα, υπάκουα, στοργικά
- Επαγγελματική αποκατάσταση: προστατευμένο περιβάλλον

ασυμβατότητα RH

Κατηγοριοποίηση με βάση το Δ.Ν.

• Επίπεδο Ν.Υ.	• Δ.Ν.
• Ελαφρά Ν.Υ.	• 50 ή 55 έως 70
• Μέτρια Ν.Υ.	• 35 ή 40 έως 50 ή 55
• Σοβαρή Ν.Υ.	• 20 ή 25 έως 35 ή 40
• Βαριά Ν.Υ.	• Κάτω από 20 ή 25

Νοητική υστέρηση

- Πρόληψη;
- Αντιμετώπιση;

Παιδιά με ελαφρά νοητική υστέρηση

- 85% των ατόμων με Ν.Υ. Ρυθμός ανάπτυξης $\frac{1}{2}$ ή $\frac{2}{3}$
 - Συνδυασμός περιβαλλοντικών και γενετικών παραγόντων
 - Τα ίδια αναπτυξιακά στάδια με καθυστέρηση
 - Διαφορετικός ρυθμός ανάπτυξης των επιμέρους τομέων
 - Προβλήματα προσοχής, μνήμης (βραχυπρόθεσμη)
 - Μειωμένη γλωσσική ικανότητα
- ↓
- **Άριστα δομημένη μάθηση** (ανύπαρκτη η αυθόρμητη μάθηση)

Παιδιά με μέτρια νοητική υστέρηση

- 13% των ατόμων με Ν.Υ. Ρυθμός ανάπτυξης $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{2}$
 - Γενετικοί παράγοντες- εμφανή μορφολογικά χαρακτηριστικά
 - Περιορισμένο λεξιλόγιο
 - Ποσοτικές και ποιοτικές καθυστερήσεις στον κινητικό τομέα
- ↓
- Αυτοεξυπηρέτηση- κοινωνική συμπεριφορά
 - Προστατευμένο εργαστήρι

Εκπαίδευση ατόμων με νοητική υστέρηση

- Ειδικά σχολεία- οικοτροφεία
- Ημερήσια ειδικά σχολεία
- Παράλληλες ειδικές τάξεις
- Τμήματα συνεκπαίδευσης

Να θυμάσαι ότι

- Οι μαθητές με νοητική υστέρηση παρουσιάζουν
 - Μειωμένες επιδόσεις στην αερόβια ικανότητα
 - Χαμηλότερη καρδιακή συχνότητα τα άτομα με Ds από τα άτομα χωρίς Ds (Pittetti,1992)
 - Υψηλά ποσοστά παχυσαρκίας (τροφή ως ενισχυτικό κίνητρο)
 - Ενδοκρινικές διαταραχές (π.χ. θυρεοειδή) (Noble et al, 2000: 15/200 σχολικής ηλικίας Karlsson et al. 1998:30/85 ενήλικες)

.....
Τα Άτομα με DS εμφανίζουν

- **Ατλαντοαξονική αστάθεια** : 9-22% (Burns & Gunn, 1993)
- **Υποτονία μυϊκή**
- **1. Προβλήματα όρασης**
 - Διαθλαστικά (77%), Στραβισμός (49%), καταράκτης (3%),
- **2. προβλήματα ακοής**
 - Έφηβοι: 21%
 - Ενήλικες :55%

• **1+2** → νοητική πτώση

• **Καλύτερη αντίδραση στα οπτικά ερεθίσματα από τα ακουστικά (David & Elliott, 1995)**

Στρατηγικές διδασκαλίας μαθητών με νοητική υστέρηση

- Επέλεξε δραστηριότητες που απαιτούν διαφορετικές ικανότητες
- Οι δραστηριότητες να ικανοποιούν τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών
- Μην υποτιμάς τις ικανότητες των μαθητών
- Οι δραστηριότητες να είναι "σύμφωνες" με την "ηλικία" των μαθητών
- Ο χώρος διδασκαλίας και τα μέσα να παρακινούν τα άτομα και να παρέχουν ασφάλεια

.....

- Χρησιμοποίησε τη μέθοδο της ανάλυσης του αντικειμένου διδασκαλίας
- **Χρησιμοποίησε τη φυσική βοήθεια κατά τη διδασκαλία**
- Επεδίωξε την ενεργή συμμετοχή
- **Τροποποίησε τη δραστηριότητα στις ικανότητες των ατόμων**
- Τόνισε τις ικανότητες και μείωσε τις αδυναμίες
- Δείξε υπομονή (αργή πρόοδος)

.....

- Χρησιμοποίησε οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα για τα άτομα με σοβαρή νοητική υστέρηση
- Χρησιμοποίησε τη μέθοδο του 'μοντέλου'
- Να έχεις 'διαθέσιμο' μεγάλο αριθμό δραστηριοτήτων (μικρή διάρκεια προσοχής)
- Περιορίσε τις λεκτικές οδηγίες στο ελάχιστο (τηλεγραφικού χαρακτήρα)
 - Δίδαξε δεξιότητες που θα τις χρησιμοποιήσουν στην καθημερινή τους ζωή
 - Δίδαξε βασικές κοινωνικές δεξιότητες

Προσαρμογές:

- ΒΑΔΙΣΗ

ΣΩΣΤΟ ΠΡΟΤΥΠΟ:

ΚΙΝΗΣΗ ΧΕΡΙΩΝ - ΠΟΔΙΩΝ
 ΧΩΡΟΣ ΚΙΝΗΣΗΣ (ΠΛΑΤΟΣ)
 ΜΕΓΕΘΟΣ ΔΙΑΣΚΕΛΙΣΜΟΥ
 ΘΕΣΗ ΣΩΜΑΤΟΣ
 ΤΟ ΠΟΣΕΤΗΣΗ ΠΟΔΙΟΥ

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!!!

Βιβλιογραφία

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΑΚΑΝΤΑΜΗ (2004). ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ (ΑΝΑΠΤΥΣΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ & ΧΡΟΝΙΕΣ ΜΕΙΟΝΕΣΙΕΣ) ΕΚΔ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΓΚΟΥΤΣΙΑΜΑΝΗ, Κ. (1993). ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ. ΕΚΔ. ΓΚΟΥΤΣΙΑΜΑΝΗ, ΑΘΗΝΑ.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ, Σ. (2001). ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΗΦΟΙ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ- ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ. Δ' ΕΚΔ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΘΗΝΑ

Sherrill C. (1993). Adapted Physical Activity Recreation and Sport- Crossdisciplinary and Lifespan. (p. 501-515) 4th Ed. Brown & Benchmark